

ชีวิตคนล้านนาผูกพันกับการเลี้ยงไก่มาช้านาน จนไม่สามารถ สืบค้นได้ว่าใครเป็นผู้ริเริ่ม นำเอาไก่มาเลี้ยง เป็นคนแรก การเลี้ยงไก่ดังกล่าวมัก

✓ ต่ายจอยของไก่ในล้านนา ชะง่อนการสังเกตอาการของลูกไก่

มีโรคระบาดมากมาย นับตั้งแต่โรคห่า โรคช้ำขาว ตลอดจนอาการที่ทำให้ลูกไก่ตายด้วยอาการที่ผู้คนเรียกว่า “ต่ายจอย”

พ่อลูกปวน ผู้ชำนาญในการเลี้ยงไก่โดยเฉพาะไก่พันธุ์พื้นเมืองบ้านของพ่อลูกปวนชอบบอข่าวหลักคือการทำอะไร ทำนา แต่สัตว์ที่ท่านเลี้ยงท่านรักเป็นชีวิตจิตใจคือ ไก่ โดยเฉพาะไก่พื้นเมืองที่เก่งในเรื่องการต่อสู้เชิงชนตี

ความชำนาญในการเลี้ยงไก่ของพ่อลูกปวน เป็นที่ยอมรับนับถือของชาวบ้านเพราะท่านดูแลเอาใจใส่ไก่ที่เลี้ยง ตั้งแต่เข้าก่อนไก่ขึ้นตั้ง (ไก่ขึ้นช่วงแรก) เพื่อลงจากบ้านมาดูแลไก่ สวมกับคำพังเพยที่คนล้านนามว่า “ซีไก่ลูกเจ้าซีเหล่าลูกชาย”

ด้วยสร้อยชื่อดังกล่าวทำให้พ่อลูกปวนแกไม่ได้ถือโกรธไม่แค้นแต่อย่างใด

ในบริเวณสวนหลังบ้านพ่อลูกปวนเลี้ยงไก่นับร้อยๆตัว มีทั้งไก่สาไก่คู่แดง ไก่เขียวหางดอก ท่านลุงเลี้ยงไก่ด้วยวิถีชีวิตชาวบ้าน ท่านบอกว่า “การเลี้ยงไก่ได้เลี้ยงตามวิธีการของบรรพบุรุษสืบทอดกันมาไม่ว่าวิธีการเลี้ยงที่ใช้ยาสมุนไพรรักษาโรค เช่น ใช้หวานไก่บ่อย (ว่านลูกไก่ทอง) แขน้ำให้ไก่กิน ป้องกันโรคห่า ใช้เครื่องจิ้งจาลิง (เถาอะระพืด) ทันทให้ละเอียดนำมาตากแดดให้แห้งแล้วผสมน้ำผึ้ง ให้ไก่กินบำรุงกำลัง”

นอกจากโรคห่า แล้วไก่มักจะต่ายจอย พ่อลูกปวนบอกว่า “ไก่ต่ายจอยคืออาการของไก่ที่พอมลงๆ ทีละน้อยๆเป็นอาการที่ลูกไก่เบื่ออาหาร โดยไม่ทราบสาเหตุ ว่ามันกินไม่อร่อย หรือไม่ถูกจิตใจของมันก็ยังไม่อาจเดาได้ลูกเหมือนมีคนเราเบื่ออาหารกระมัง อาการอย่างนี้ไม่เคยมีในสมัยก่อน เพราะไก่จะกินอาหารตามธรรมชาติ กินมด กินแมง ถั่ว งา พืช ผักต่างๆ จึงทำให้ไก่แข็งแรง”

วิธีการแก้ไขลูกไก่ต่ายจอยพ่อลูกปวนสอนว่า “ตามที่ได้เคยทดลอง แล้วได้ผลในการแก้ไขคือการให้อาหารตอนเมื่อลูกไก่ยังเล็กด้วยข้าวเปียก (ปลายข้าว) ปนกับเม็ดข้าวสาทิป่น แล้วค่อยเปลี่ยนเป็นข้าวเปลือก และปล่อย ให้แม่ไก่ พาลูกหากินเองตามธรรมชาติให้มากที่สุด ก็จะพอป้องกันอาการลูกไก่ต่ายจอยได้บ้าง

พ่อลูกปวนยังได้ให้ความคิดในการเลี้ยงให้อีกว่า “คนเราหากรู้วิธีการเลี้ยงโดยอาศัยธรรมชาติให้มากโดยไม่ซื้ออาหารผสม ก็จะทำให้ลดต้นทุนได้มาก หากเลี้ยงเป็นอาชีพเสริมก็จะมีรายได้ดี ขอให้มีความเอาใจใส่และขยัน”

แหล่งข้อมูล

สัมภาษณ์เจ้าของไก่ อายุ 78 ปี จำนวน 1 คน

ภาพไก่ต่ายจอย บ้านสันกำแพง

อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่

● โดย.....นิคม พรหมมาแพทย์

★ ลูกไก่ต่ายจอย อาการที่ลูกไก่เมื่ออาหารจนตายในที่สุด ต้องแก้ไข ด้วยการให้ข้าวเปียก (ปลายข้าว) แก่ลูกไก่เมื่อยังเล็กอยู่.